

Historie srazů sokolů v rakouském Oetzu

Po 90 letech od tragického úmrtí Dr. Miroslava Tyrše v rakouském Oetzu se rozhodli mnichovští sokolové, že si udělají výlet do míst, kde zahynul zakladatel Sokola. Psal se rok 1974.

S myšlenkou přišel Jožka Pejskar - redaktor Svobodné Evropy a vydavatel českých novin v Mnichově „Svobodné slovo“. Jeho pseudonym byl Jožka Pero.

Vím, že údaje o Dr. Miroslavu Tyršovi všichni znáte. Přesto si je dovolím zopakovat:

Narodil se 17. září 1832 v Děčíně jako syn zámeckého lékaře.

Zemřel 8. srpna 1884 v rakouském Oetzu. 23. srpna bylo jeho tělo prozatímně uloženo na hřbitově v Oetzu.

Dovolte ještě malou poznámku:

Jedna z myšlenek Dr. Tyrše byla vytvoření větších sokolských celků, tzv. žup. Tuto myšlenku prezentoval na cvičitelském sboru již v roce 1881.

Rakousko-uherskými úřady byla však povolena až 25. srpna 1884, to jest dva dny po Tyršově pohřbu.

Byla vytvořena první sokolská župa v Čechách - Sokolská župa Tyrš na středním Labi.

Naše jednota TJ Sokol Mnichov (TV Sokol München) měla 66 členů.

Dlouho jsme se rozmýšleli, jestli se do tak složité „operace“ máme pustit. Vlastenectví a láska k Sokolu zvítězily. Celou akci jsme připravovali jeden a půl roku. Naším nepostradatelným pomocníkem byly dvoje české noviny, které každý měsíc vycházely v Mnichově. Jak ve „Svobodném slově“ od Jožky Pejškara, tak v „Národní politice“ od Miloše Svobody jsme měli reklamu na setkání v Oetzu ... a to zdarma.

S hrůzou jsme zjistili, že k povolení této akce je nutno kontaktovat a získat povolení od Obecního úřadu, policie, hasičů a od ochránců přírody. A to všechno v Rakousku! Sestra Dr. Alena Benešová se jako jednatelka

toho ujala ... a to velice úspěšně. Chytře zapojila do akce místního pana faráře. Byl to neobyčejně sympatický pán. Pomocí pátera Haweise nám byly otevřeny mnohé dveře místních občanů.

Dovolil nám také ofotografovat zápis o úmrtí Dr. Tyrše z místní farní knihy. Sjednal také schůzku s 95-letou stařenkou, která si dokonce vzpomínala na bezvládné tělo, které leželo na voze a bylo přikryté plachtou. Jako zvědavé čtyřleté děvčátko poodhrnula plachtu a sáhla si mrtvému Tyršovi na palec u nohy.

Do budoucna jsme plánovali srazy pořádat každým rokem. Byli jsme „emigranti“, s domovem jsme měli jen povolené styky, o Sokolu jsme toho moc nevěděli. Doufali jsme, že na srazy přijedou i sokolové, kteří poznali ten správný Sokol a poradí nám v naší práci. Možná proto jsme tak zarputile pracovali ... a vyplatilo se to.

První sokolský výlet do Oetzu, do míst, kde Dr. Tyrš tragicky zahynul, jsme naplánovali na svatodušní svátky: 1. - 3. června 1974.

Přijeli jsme v pátek k večeru, byli jsme ubytováni v mládežnické ubytovně na faře. Tehdy jsem byl o něco mladší, takže sil bylo dosti a vše bylo v pořádku. Některé sestry a bratři byli ubytováni v hotelích a penzionech.

V sobotu ráno hned po snídani nastala perná dřina. Byl jsem náčelníkem a nezbývalo mi, než sestry a bratry usměrnit a přesvědčit je, že je nutné louku na Piburgu posekat, trávu uklidit a připravit dřevo z lesa na večerní táborový oheň. Pochopitelně bez „remcání“ se to neobešlo. Nakonec musím konstatovat, že na slavnostní večerní vzpomínku na Dr. Miroslava Tyrše bylo vše připraveno.

Zbytek času, který nám zůstal, jsme si krátili volejbalem, fotbalem a přetahováním lanem.

... a k večeru to začínalo být vážné. Starosta mnichovských sokolů bratr Paul zahájil večerní program. Táborák slavnostně zapálil starosta župy Švýcarské bratr Hájek. Bratr Pejskar přednesl projev o důležitosti Tyrše a Sokola.

Poté jsme opékali buřty a při kytaře jsme zpívali národní písně dlouho do noci.

V neděli jsme se účastnili zádušní mše za Dr. Miroslava Tyrše v místním kostele. Po mši jsme se odebrali k místům, kde bylo nalezeno mrtvé tělo našeho duchovního otce. Šli jsme pěšky okolo řeky Ache, přes Wellenbrücke ke kameni, na kterém je pamětní deska, kterou darovala Americká obec sokolská 11. července 1962.

Na desce je nápis „filozof, patriot, pedagog
velký zakladatel sokolstva“

Ke kameni s deskou jsme položili květiny a zazpívali československou hymnu.

Prvního Oetzu se zúčastnilo 75 sokolů a vlastenců.

Tato akce mnichovského Sokola zanechala nezapomenutelné dojmy na všech přítomných. Určitě je to jeden z důvodů, že se sokolové do Oetzu ještě dnes každým rokem slétají.

Druhé setkání v Oetzu už bylo příjemnější. Věděli jsme, kde je Oetz, kde je louka u Piburského jezera. V roce 1975 na svatodušní svátky se nás sešlo 150. Bez obtíží se to také neobešlo. Mládežnická ubytovna na faře, kde měli spát mladší účastníci z Mnichova, byla obsazena. Pan farář měl špatné svědomí a nabídl nám k přespání něco jako půdu - nebo skladiště. Spali jsme na polních lůžkách. V policích na stěnách byly velice staré farní knihy.

Ve vzpomínce mi však utkvěla úplně jiná událost. Jeden z bratrů tak hrozně chrápal, že ho děvčata odnesla i s polním lůžkem do vedlejší místnosti. Byla to zvonice a on spal přímo pod zvonem. Brzy ráno nás všechny hřmějící zvon probudil. Nejvíc to odnesl bratr, kterého sestry pod zvon v noci odnesly. Pak tvrdil, že málem ohluchl.

Na sobotu byl naplánován výlet na Winnensbachhütte, která leží ve výšce 2362 metrů nad mořem. Na výlet se vydalo 30 účastníků. Všichni došli a byli spokojeni až na těch několik puchýřů na nohou. Pochopitelně večer byl táborák, kde se zpívalo a opékaly se buřty. V neděli zádušní mše a po ní pochod k místům, kde bylo nalezeno mrtvé tělo Miroslava Tyrše.

V roce 1976 byl na faře nový farář, který již neměl v ubytovně pro mladší

účastníky místo. Proto nespali na ubytovně, ale ve stanech v campingu.

V Curychu se měl konat 4. slet sokolstva v zahraničí. Setkání v Oetzu bylo zaměřeno na dopilovávání sletových skladeb. Počasí nebylo valné, ale naštěstí nám škola propůjčila tělocvičnu, kde jsme společně prostná nacvičovali. Byl naplánován také výšlap na některou z hor v okolí. Kvůli nestálému počasí jsme tuto akci zrušili. Vždy jsem měl náhradní program, který se dal praktikovat při změně počasí. Byl to orientační pochod Oetzem a okolím. Měl jsem připravené mapy s vyznačenými body, které měli účastníci najít. Sám jsem vyznačenou trasu prošel v čase pod dvě hodiny. Pochod byl koncipován pro hlídky dvou až tří osob, dle přání účastníků. Program byl zachráněn. Účastníci pochodu se vydali na trať. První hlídky přišly do cíle asi za dvě hodiny. Bohužel někteří účastníci došli do cíle za čtyři až pět hodin. To si nepřejte, co vše jsem si musel vyslechnout od těchto opozdilců. Nebudu to rozvádět. Bylo to brutální. Zapřísahal jsem se, že už nebudu pro Sokol nic organizovat.

Mlčící většina to asi viděla jinak. Dozvěděl jsem se to z časopisu Sokolík, ve kterém byl také článek o zmíněném orientačním závodě.

Přečtu vám teď část článku:

„Vzpomínám si, že k mým největším zážitkům patřilo kromě fary a oněch krásných jiter, plných horského prosluněného vzduchu, putování kolem údolí Oetzu zvané orientační závod. Nemám sice závodění rád a ani při zmíněném závodě jsem se nenechal přivést z obvyklého tempa, ale ta trať byla tak nádherně zvolená, že se nám postupně otvíral pohled do údolí ze všech možných stran a my jsme si jen přáli, aby ta cesta trvala věčně ...“
Po přečtení tohoto článku jsem se uklidnil. Uvědomil jsem si, že každá osoba může mít svůj specifický názor.

Čtvrté setkání v roce 1977 již probíhalo úplně jinak. Měli jsme dostatek zkušeností. Zásluhou bratra Fořta byl poprvé zařazen běh okolo Piburského jezera, skok do dálky z místa a vrh koulí.

Já jsem vyrobil odznak připomínající 4. výročí Oetzu. Odznak se prodával za 3 DM. Výtěžek byl určen na výrobu polního hřiště na volejbal a nohejbal. Nakoupil jsem materiál a přenosné hřiště jsem vyrobil.

Při pátém setkání v roce 1978 byl již pořádán regulérní turnaj ve volejbalu a běh okolo jezera, vrh koulí a skok daleký z místa.

V roce 1979 při šestém setkání byl k sportovním aktivitám přidán ještě nohejbalový turnaj. Na sraz přijelo 150 účastníků.

Tento program se osvědčil a ještě dnes se praktikuje. Pochopitelně byla a je sloužena zádušní mše za Dr. Miroslava Tyrše. Jeho památka je uctěna pochodem k místu, kde bylo nalezeno jeho mrtvé tělo.

Byly však srazy, které měly obohacený program. Například v roce 1983 (10. Oetz - 300 účastníků) nám sestry a bratři z Curychu v národních krojích zatančili české a moravské lidové tance. Na oplátku sestry z Vídně zacvičily sletovou skladbu Adeline.

Co se týče počasí, byl tento sraz katastrofální. Na louce bylo tolik vody, že se musely zrušit turnaje, jak ve volejbalu, tak v nohejbalu. Konal se jen běh kolem jezera.

Zato večer jsme v restauraci prozpěvovali s harmonikou Slávka Koblasy dlouho do noci.

Když jsme se ráno probudili, nevěřili jsme svým očím. Všude plno sněhu. Dokonce sněžné pluhy upravovaly cesty. Ale na dobré náladě nám to neubralo.

Po úspěšných deseti srazech se usneslo Ústředí československého sokolstva v zahraničí uspořádat symposium k stému výročí úmrtí zakladatele Sokola Dr. Miroslava Tyrše. Konalo se 7. - 9. srpna 1984 v Oetz - Habichenu.

Sešlo se 70 účastníků z 9 zemí, a to z Austrálie, Anglie, Francie, Kanady, Německa, Španělska, Rakouska, USA a čtyř členů Jugoslávského sokola ve svobodném světě. Symposia se zúčastnili i zástupci Společnosti pro vědy a umění a Československé obce legionářské.

Byl také otevřen a veřejnosti předán památník Dr. Tyrše - stálá výstava věnovaná osobnosti a dílu zakladatele Sokola s názvem „Jizba Dr. Miroslava Tyrše“ v místech campingu v Oetz.

Tuto stálou výstavu instaloval bratr Fiala ze Švýcarska a bratr Paul z Mnichova. Byla financována Sokolem Curych.

V současné době je tato výstava v Děčíně, kde se Tyrš narodil.

V roce 1987 daroval bratr Mirek Svoboda z Curychu bronzovou desku s reliéfem Dr. Tyrše. Ta byla slavnostně umístěna na památném kameni a odhalena 20. září 1987.

Třetí deska na kameni je od ČOS.

Obecní úřad v Oetzu pak označil stezku vycházející od Wellenbrücke jako Cestu Dr. Miroslava Tyrše.

Dalším, dá se říci historickým mezníkem srazů v Oetzu byl rok 1989.

V tomto roce Sokol Mnichov, který do této doby sám organizoval a financoval srazy v Oetzu, doslova donutil župu Rakouskou a Švýcarskou, aby se podílely na organizaci a hlavně financování těchto srazů. Jednoduše řečeno, Sokol Mnichov už neměl peníze. Pronájem louky, záchodky a pitná voda v cisterně na louce nebyly zadarmo.

Nesmíme však zapomínat na další mezníky při utváření programu v Oetzu. Po sametové revoluci vysílala Česká obec sokolská každým rokem na své náklady lidové umělecké soubory, které byly nemalým obohacením každého setkání v Oetzu.

První zádušní mše za Dr. Miroslava Tyrše v českém jazyce byla sloužena mnichovským farářem páterem Švehlou již v roce 2001, tj. při 28. srazu.

Každým rokem byly v Oetzu nějaké novinky. Zkrátka a dobře projevila se zdravá soutěž mezi Mnichovem, Vídní a Švýcarskem.

Čtyřicátého setkání se ze zakladatelů dožili jen čtyři členové. Byli oceněni nejen medailemi a diplomy, ale poprvé dostali i dary od obce Oetz. Byli to sestra Alena Benešová-Hardenberg, bratr Vladimír Beneš, sestra Alena Trunčíková a bratr Jenda Trunčík.

Při tomto setkání byl také předán hezky prapor, který z větší části darovali sokolové z Pankráce. Sestra Líba Dutnarová měla na zhotovení praporu nemalé zásluhy.

Čtyřicáté první setkání v Oetzu bylo mimořádně důležité. V rámci pravidelných oslav byla svolána schůze Světového svazu sokolstva. Sešlo

se šest zahraničních sokolských organizací. Kromě České obce sokolské v čele se starostkou sestrou Hanou Moučkovou přijeli zástupci:

Americké obce sokolské,
Slovenské gymnastické sokolské unie v USA,
Sokola na Slovensku,
Sokolského svazu Slovenije a
Zahraniční obce sokolské.

Na závěr chci konstatovat, že se nám podařilo vytvořit milou tradici, spojení minulosti, přítomnosti a budoucnosti.

Jenda Trunčík
čestný starosta TJ Sokol Mnichov